

Warszawa, dnia 19 czerwca 2020

**MINISTER ROLNICTWA
I ROZWOJU WSI**

Jan Krzysztof Ardanowski

OPS.zs.058.12.2020

Pani

Elżbieta Witek

Marszałek Sejmu RP

Szanowna Pani Marszałek!

W odpowiedzi na interpelację Panów Posłów Jarosława Sachajko i Pawła Szramki nr 6865 w sprawie wieku emerytalnego rolników oraz osób ubezpieczonych w KRUS, przedstawiam następujące informacje.

Zgodnie z art. 19 ust. 2 i 2a ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2020 r. poz. 174, z późn. zm.) o prawo do emerytury rolniczej tzw. wcześniejszej mogą ubiegać się jeszcze tylko osoby, które do dnia 31 grudnia 2017 r. spełniły łącznie następujące warunki:

- ukończyły wiek 55 lat - kobiety (tj. urodzone do dnia 31 grudnia 1962 r.) i 60 lat - mężczyźni (tj. urodzeni do dnia 31 grudnia 1957 r.),
- posiadały co najmniej 30-letni okres wyłącznie rolniczego ubezpieczenia emerytalno-rentowego,
- zaprzestały prowadzenia działalności rolniczej.

Osoby młodsze mogą ubiegać się o emerytury rolnicze po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego.

Stopniowa likwidacja tzw. wcześniejszych emerytur rolniczych wprowadzona została ustawą z dnia 11 maja 2012 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2012 r. poz. 637), a wygaszanie tych świadczeń

jest rozłożone w czasie na okres 10 lat i miało na celu wprowadzenie jednego, takiego samego jak w systemie powszechnym, wieku uprawniającego do emerytury.

Emerytury wcześniejsze w systemie powszechnym wygaszone zostały już w 2008 r. i obecnie przywrócenie takiego świadczenia rolnikom zmieniłoby jednolite zasady dotyczące wieku, w którym przechodzi się na emeryturę.

Założeniem systemu rolniczego jest pełnienie nie tylko funkcji socjalnej (zapewnienie świadczeń osobom podlegającym ubezpieczeniu), ale jest on też elementem polityki rolnej państwa mającym na celu między innymi motywowanie do przekazywania gospodarstw rolnych młodszemu pokoleniu. Przekazanie gospodarstwa rolnego było jednym z warunków koniecznych do uzyskania prawa do emerytury rolniczej od początku istnienia tych świadczeń, a dostosowując się do potrzeb osób ubezpieczonych oraz polityki rolnej i sytuacji społeczno-ekonomicznej kraju, warunek ten był stopniowo łagodzony.

Na początku wymagane było przekazanie gospodarstwa rolnego wyłącznie na Skarb Państwa. Od 1 stycznia 1978 r. dopuszczono możliwość przekazywania gospodarstwa również następcy, a pod koniec lat osiemdziesiątych ubiegłego stulecia można było gospodarstwo sprzedać lub wydzierżawić (na warunkach ściśle określonych w przepisach).

Zgodnie z obowiązującą do 1 stycznia 1991 r. ustawą z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, uzyskanie prawa do emerytury rolniczej nie zależy już od przekazania gospodarstwa rolnego, niemniej wypłata świadczenia w pełnej wysokości uzależniona jest od spełnienia warunku zaprzestania prowadzenia działalności rolniczej.

Emerytury rolnicze składają się z części składkowej i części uzupełniającej. Część składkowa wypłacana jest zawsze, a wypłata części uzupełniającej ulega zawieszeniu (w całości, w połowie lub w jednej czwartej - na zasadach określonych w art. 28 ww. ustawy), jeżeli emeryt nie zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej (tj. jeżeli jest właścicielem, współwłaścicielem lub posiadaczem gospodarstwa rolnego o powierzchni przekraczającej 1 ha fizyczny lub 1 ha przeliczeniowy).

Ponadto w przypadkach, gdy emeryt prowadzi działalność rolniczą z małżonkiem podlegającym rolniczemu ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu z mocy ustawy - część uzupełniająca nie jest zawieszana i świadczenie emerytalno-rentowe wypłacane jest w pełnej wysokości.

Obecnie rolnik ma wiele możliwości zaprzestania prowadzenia działalności rolniczej, tj. może przekazać gospodarstwo na podstawie jakiegokolwiek umowy cywilno-prawnej sporządzonej w formie aktu notarialnego oraz przenoszącej własność i posiadanie gospodarstwa na dowolnie wybraną osobę pełnoletnią (np. umowy darowizny, sprzedaży, o dożywocie). Gospodarstwo może też zostać wydzierżawione na podstawie umowy pisemnej zawartej na okres co najmniej 10 lat i spełniającej warunki określone przepisami ustawy, w tym możliwe jest przekazanie gospodarstwa rolnego zastępnemu.

W sytuacjach, gdy nie ma żadnych osób chętnych do przejęcia gospodarstwa w wyżej opisanych formach - na wniosek rolnika, do którego należy dołączyć zaświadczenie o niemożliwości

sprzedaży gospodarstwa - może być podjęta wypłata 75% części uzupełniającej świadczenia (wówczas zawieszaniu podlega tylko jedna czwarta tej części).

Należy też podkreślić, że część składkowa jest ekwiwalentem za opłacane przez rolników składki na ubezpieczenie społeczne i jej wysokość uzależniona jest od długości stażu ubezpieczeniowego oraz wysokości emerytury podstawowej. Część ta jest pochodną wysokości składek dostosowanych do możliwości finansowych rolników i w związku z tym jest niska.

Ze względu na ograniczoną wysokość części składkowej, ustawa o ubezpieczeniu społecznym rolników przewiduje uzupełnienie emerytury i renty rolniczej o część uzupełniającą, która wynosi od 85% do 95% emerytury podstawowej. Część ta jest w całości finansowana z budżetu państwa i jej celem jest zachęcanie rolników do przekazywania gospodarstwa rolnego w młodsze ręce, aby nie przerywać prowadzonej w nim działalności rolniczej po osiągnięciu przez rolnika wieku emerytalnego i uzyskaniu prawa do emerytury rolniczej.

Zatem z zasady część uzupełniająca jest państwową rekompensatą za zaprzestanie prowadzenia działalności rolniczej i jeśli dojdzie do przekazania gospodarstwa - pełni dodatkowo rolę instrumentu polityki rolnej, wspierającą wymianę pokoleniową w rolnictwie.

Jest to też rozwiązanie istotne dla dalszego funkcjonowania odrębnych uregulowań w zakresie ubezpieczenia społecznego rolników i rezygnacja z niego może przyczynić się do degradacji znaczenia odrębnych rozwiązań dla rolników w zakresie zabezpieczenia społecznego. Pozostawienie tych rozwiązań w obecnej postaci pozwala na kojarzenie celów rozwojowych z niezbędnym zakresem zabezpieczenia.

Odrębność systemów rolniczego i powszechnego, różnice w zasadach naliczania wysokości i w sposobie finansowania emerytur i rent rolniczych oraz emerytur i rent z systemu powszechnego jest też przyczyną utrzymywania różnic w odniesieniu do zawieszalności świadczeń emerytalnych z ZUS i z KRUS.

Z wyrazami szacunku

Jan Krzysztof Ardanowski

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi